

Zarządzenie nr 24

Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych

z dnia 28 marca 2012 r.

**w sprawie ograniczania zagrożeń ze strony szkodliwych owadów,
grzybów patogenicznych i innych zjawisk szkodotwórczych w lasach
w 2012 roku**

Znak: ZO-7200- /2012

Na podstawie art. 33 ust. 1 i ust. 3 pkt 1a i 3 Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity z 2011 r., Dz. U. Nr 12, poz. 59 z późn.zm.) i § 6 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 50 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18 maja 1994 r. oraz § 10 Regulaminu organizacyjnego Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 61 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 31 sierpnia 2009 r., zarządzam, co następuje:

§ 1

Zobowiązuję kierowników jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych do szczegółowego zapoznania się i wykorzystywania w bieżącej działalności materiałów prognostycznych opracowanych przez Instytut Badawczy Leśnictwa (IBL), określających występowanie i ograniczanie czynników szkodotwórczych w lasach (w szczególności owadów i grzybów patogenicznych) w 2011 roku i prognozę ich wystąpienia w 2012 roku, których streszczenie zawiera **załącznik nr 1** do niniejszego zarządzenia.

§ 2

1. Powołuję Zespoły Zadaniowe, zwane dalej Terenowymi Stacjami Ochrony Lasu (TSOL).
2. Skład osobowy i lokalizację TSOL oraz Punktów Obserwacyjnych, zwanych dalej PO w 2012 roku, zawiera **załącznik nr 2** do zarządzenia.

3. TSOL są zobowiązane do bieżącego dokonywania oceny rozwoju populacji szkodliwych owadów i innych czynników szkodotwórczych, z uwzględnieniem zapisów „Instrukcji ochrony lasu”, „Instrukcji działania Zespołów Ochrony Lasu”, oraz przekazywania tych ocen właściwemu nadleśniczemu, który podejmuje decyzje o zabiegach ratowniczych.
4. Termin rozpoczęcia i zakończenia pracy TSOL uzależniony jest od biologii monitorowanych szkodników owadzych.
5. Do kompetencji i obowiązków kierowników TSOL należy organizowanie i koordynowanie pracy TSOL, opracowywanie ocen i przekazywanie ich właściwemu nadleśniczemu oraz sporządzenie sprawozdania końcowego z działalności TSOL w terminie jednego miesiąca od zakończenia pracy.
6. Zalecenia w zakresie postępowania z owadami liściożernymi w 2012 roku określa **załącznik nr 3** do zarządzenia.

§ 3

Zobowiązują:

1. Dyrektorów Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) do bieżącego monitorowania zagrożeń ze strony czynników biotycznych, ustalania ich sprawców i podejmowania skutecznych działań profilaktycznych oraz ratowniczych w celu niedopuszczenia do istotnych szkód w lasach.
2. Kierowników Zespołów Ochrony Lasu (ZOL) do świadczenia stałej pomocy dyrektorom RDLP i nadleśniczemu w rozpoznawaniu i ograniczaniu zagrożeń oraz do bieżącego informowania Wydziału Ochrony Lasu w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych (DGLP) o sytuacji.
3. Nadleśniczych do zorganizowania niezbędnej służby ochrony lasu zwalczającej zagrożenia, którą należy wspierać w miarę potrzeby odpowiednią pomocą ze strony RDLP i ZOL, a w szczególnych przypadkach także DGLP i IBL.

§ 4

1. Zobowiązuję Wydział Ochrony Lasu w DGLP i Zakład Produkcyjno Usługowo Handlowy Lasów Państwowych w Olsztynie do realizacji zadań w przedmiocie centralnych zakupów i dystrybucji środków ochrony roślin na potrzeby poszczególnych RDLP.
2. Zakup pozostałych środków ochrony roślin: insektycydów, rodentycydów, fungicydów i innych preparatów dopuszczonych do stosowania w lasach i

niezbędnych do prowadzenia gospodarki leśnej zapewnią nadleśnictwa w uzgodnieniu z RDLP, ZOL lub IBL.

3. Przy zakupach, o których mowa w ust. 2, należy kierować się listą pestycydów dopuszczonych do stosowania w 2012 roku, opracowaną przez IBL w broszurze pt. „Środki ochrony roślin oraz produkty do rozkładu pni drzew leśnych zalecane do stosowania w leśnictwie w roku 2012” (IBL, 2011), zamieszczoną również na stronie internetowej i intranetowej LP.
4. Usługodawców lotniczych i warunki korzystania z usług lotniczych w 2012 roku określają odpowiednie umowy zawarte przez DGLP i RDLP.
5. Ze względu na możliwość uzyskania pełnej dokumentacji wykonanych zabiegów agrolotniczych i ograniczenia powierzchni zabiegów tylko do niezbędnego minimum oraz na wymierne oszczędności ekonomiczne i organizacyjne, przyjmuje się zasadę obligatoryjnego stosowania systemów GPS AGRO przy wykonywaniu w Lasach Państwowych wszelkich zabiegów agrolotniczych. W uzasadnionych przypadkach, po konsultacji z Wydziałem Ochrony Lasu w DGLP, dopuszcza się wykonywanie zabiegów agrolotniczych bez wykorzystania systemu GPS AGRO przy zastosowaniu innych systemów naprowadzania zapewniających wysoką dokładność oprysków.
6. W roku 2012 obowiązuje zasada pokrywania z funduszu leśnego kosztów akcji ograniczania populacji szkodników liściożernych techniką lotniczą (wszystkie zabiegi) i naziemną (tylko w wypadku ograniczania populacji chrabąszczowatych, w tym zbiór ręczny) w ramach kwot określonych w planie finansowo-gospodarczym PGL Lasy Państwowe. Rozliczenie finansowe należy przekazać do DGLP po całkowitym zakończeniu ww. akcji.

§ 5

1. Wszelkie działania związane z ograniczaniem liczebności szkodliwych owadów i skutków aktywności grzybów powodujących szkody w lasach powinny być prowadzone w sposób nie zakłócający funkcjonowania ekosystemów na obszarach objętych zabiegami i muszą być zgodne z zaleceniami umieszczonymi na etykiecie stosowanego środka ochrony roślin.
2. Zaleca się upowszechnianie, w miarę możliwości, biologicznych, mechanicznych i agrotechnicznych (hylotechnicznych) metod ograniczania liczebności szkodliwych owadów, grzybów patogenicznych i innych czynników szkodotwórczych. W przypadkach największego zagrożenia lasu dopuszczalne

jest łączenie powyższych metod z metodą chemiczną, polegającą na wykorzystaniu środków ochrony roślin zarejestrowanych dla leśnictwa.

3. Wyznaczając drzewostany do zabiegów ograniczania szkodliwych owadów, grzybów patogenicznych i innych czynników szkodotwórczych na obszarach Natura 2000, należy zwracać szczególną uwagę na przedmioty ochrony w tych obszarach.
4. Wszystkie czynności związane z ochroną lasu w 2012 roku powinny być wykonane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

§ 6

Nadleśniczowie nadleśnictw, na terenie których prowadzone będą zabiegi ratownicze, odpowiadają za techniczne i organizacyjne warunki prawidłowego przeprowadzenia zabiegów ograniczających zagrożenia lasów ze strony czynników szkodotwórczych. Działania te powinny uwzględniać w szczególności:

1. Wyegzekwowanie od wykonawców usług lotniczych spełnienia warunków technicznych zawartych w umowach oraz zapewnienie realizacji obowiązków wynikających z tych umów dla jednostek Lasów Państwowych.
2. Przekazanie do DGLP (za pośrednictwem RDLP) danych dotyczących obszarów leśnych przewidywanych do zabiegów lotniczych w 2012 roku – współrzędnych geograficznych lotnisk i pól zabiegowych – w celu uzyskania zgody Urzędu Lotnictwa Cywilnego na loty agrolotnicze.
3. Przeszkolenie pracowników jednostek LP kierowanych do udziału w akcjach ratowniczych w zakresie stosowanych metod i środków ochrony roślin oraz wymogów wynikających z przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.
4. Zabezpieczenie odbioru ilościowego i jakościowego środków ochrony roślin, dostarczanych na potrzeby ograniczania liczebności szkodliwych owadów oraz dopilnowanie prawidłowej ich dystrybucji.
5. Zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych, niezbędnego wyposażenia i udzielanie wszechstronnej pomocy w organizacji i funkcjonowaniu TSOL.
6. Nadzór nad przebiegiem przygotowań do zabiegów ratowniczych oraz bieżącą kontrolę realizacji zadań ochronnych.
7. Składanie drogą elektroniczną za pośrednictwem RDLP do DGLP cotygodniowych meldunków (w czwartki) o zaawansowaniu realizacji zabiegów ratowniczych w lasach, według wzoru stanowiącego **załącznik nr 4** do zarządzenia.

8. Opracowanie sprawozdania końcowego z przebiegu zabiegów ratowniczych w 2012 roku. RDLP przekazują zbiorcze sprawozdanie do DGLP po całkowitym zakończeniu akcji zwalczania.

§ 7

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

**Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych**

mgr inż. Adam Wasiak

Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 27
Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych
z dnia 28 marca 2012 r.

**Występowanie i ograniczanie czynników szkodliwych w lasach
w 2011 roku oraz prognoza ich występowania w 2012 roku**

Występowanie i zwalczanie szkodliwych owadów leśnych w 2011 roku

W roku 2011 w porównaniu z 2010 r. zagrożenie drzewostanów przez szkodniki owadzie uległo zwiększeniu o ok. 180%.

Na podstawie analizy danych dotyczących zabiegów ochronnych przeciwko szkodnikom leśnym i występowania chorób infekcyjnych można stwierdzić, że:

1. W 2011 r. zwalczano w Polsce ok. 50 gatunków szkodników leśnych na łącznej powierzchni 128 156 ha, czyli 9 krotnie większej niż rok wcześniej.
2. W drzewostanach sosnowych zabiegi chemicznego zwalczania przeciwko szkodnikom liściożernym przeprowadzono na powierzchni 70 647 ha. Na największych powierzchniach zwalczano boreczniki – 55 377 ha, brudnicę mniszkę – 8 643 ha i barczatkę sosnowkę – 4 916 ha.
3. Ogólna powierzchnia upraw i młodników sosnowych objętych zabiegami ograniczania liczebności populacji szkodliwych owadów wyniosła 11 515 ha, w tym szeliniaki zwalczane były na powierzchni 6 039 ha, smolik znaczony na 4 576 ha i smolik dragowinowiec na 634 ha.
4. Szkodniki liściożerne drzewostanów liściastych objęto zabiegami ochronnymi na powierzchni 45 269 ha, o ok. 43 tys. ha większej niż w roku poprzednim. Owady doskonale chrabąszczy zwalczano na 44 894 ha, zwójki dębowe na 205 ha, a pozostałe gatunki na 170 ha.
5. Łączna powierzchnia objęta zabiegami ratowniczymi przeciwko szkodnikom drzewostanów jodłowych, świerkowych i modrzewiowych wyniosła 486 ha i była prawie pięciokrotnie mniejsza niż w poprzednim roku.
6. W roku 2011 w obszarach górskich i podgórskich nie zanotowano szkód atmosferycznych o znacznych lub katastrofalnych rozmiarach. Występowanie

owadów liściożernych, zwłaszcza związanych ze świerkiem, ma charakter lokalny i nie stanowi obecnie zagrożenia dla drzewostanów. Problemem ochronnym o największym znaczeniu w górach jest nadal zamieranie drzewostanów świerkowych i gradacyjne występowanie owadów kambiofagicznych – kornika drukarza i rytownika pospolitego. W sezonie wegetacyjnym 2011 roku doszło do dalszego wyraźnego zmniejszenia się dynamiki zamierania zasiedlonych przez nie świerków.

7. Zabiegi ratownicze w uprawach i szkółkach przeciwko szkodnikom korzeni drzew i krzewów leśnych przeprowadzono na łącznej powierzchni 239 ha.
8. Pozyskanie drewna w drzewostanach iglastych w ramach cięć sanitarnych od 1.10.2010 r. do 30.09.2011 r. wyniosło 4 323 312 m³, w tym 3 036 228 m³ (70,2%) stanowiły wywroty i złomy. Natomiast miąższość drewna liściastego pozyskanego w ramach cięć sanitarnych w porównywalnym okresie wyniosła 1 081 396 m³, w tym 791 381 m³ wywrotów i złomów, co stanowiło 73,2% ogółu.

Występowanie i zwalczanie patogenów grzybowych w 2011 roku

Powierzchnia występowania patogenów grzybowych w uprawach i drzewostanach w 2011 r. wyniosła 401 278 ha, zaś łącznie z chorobami siewek w szkółkach – 401 778 ha. W porównaniu z rokiem ubiegłym jest to areał mniejszy o 17,1 tys. ha, czyli o 4,3%.

Wielkość szkód wyrządzanych przez patogeny grzybowe na szkółkach wzrosła (dwukrotnie) tylko w przypadku dwóch chorób: szarej pleśni oraz zamierania siewek, pozostałe choroby siewek wystąpiły w mniejszym nasileniu (o 1-90%). Dla niemal wszystkich chorób występujących łącznie w uprawach i drzewostanach nastąpił spadek wielkości powierzchni powodowanych przez nie szkód, zwłaszcza w przypadku skrętaka sosny, grzybów rdzawnikowych na igłach i liściach oraz zjawiska zamierania dębów (dwukrotnie). Natomiast w większym nasileniu wystąpiły osutki sosny (3-krotny wzrost) oraz zjawisko zamierania pędów sosny, które objęło swoim zasięgiem powierzchnię 37-krotnie większą niż w 2010 r. (zagrożenie dotyczy tylko RDLP w Toruniu). W przypadku chorób korzeni łączny areał ich występowania uległ niewielkim zmianom i w przypadku huby korzeni zmalał o 4%, zaś opieńkowej zgnilizny korzeni o 3%. Powierzchnia występowania zjawiska zamierania drzewostanów liściastych, chorób kłód i strzał oraz obwaru sosny zmniejszyła się w różnym stopniu (o 3-20%).

Prognoza zagrożenia drzewostanów przez szkodniki owadzie w 2012 roku

W roku 2012 zagrożenie drzewostanów przez szkodliwe owady ulegnie zwiększeniu ponad trzykrotnemu wobec zagrożenia z roku poprzedniego i będzie przedstawiało się następująco:

1. Przewiduje się zagrożenie drzewostanów przez ważniejsze szkodliwe owady na powierzchni ponad 300 tys. ha (w tym przez foliofagi sosny na ok. 264 tys. ha – co stanowi 10-krotny wzrost powierzchni zagrożonej. Foliofagi jodły, świerka i modrzewia mogą zagrozić drzewostanom na ok. 3 tys. ha, a przez pozostałe szkodniki na ok. 40 tys. ha.
2. Zagrożenie drzewostanów przez brudnicę mniszkę przewiduje się na terenie 15 rdLP, na powierzchni 109 942 ha. Zagrożenie w stopniu słabym stwierdzono na powierzchni 75 233 ha, średnim – na 22 232 ha i w silnym na 12 477 ha. Najwięcej drzewostanów zagrożonych znajduje się na terenie RDLP w Toruniu (33 550 ha). Występowanie w stopniu ostrzegawczym odnotowano we wszystkich rdLP na łącznej powierzchni 168 101 ha, w tym w RDLP w Pile na ok. 61 500 ha.
3. Prognoza występowania boreczników sosnowych wskazuje, że będą one stanowiły zagrożenie w 15 rdLP, na łącznej powierzchni 59 823 ha. Największe powierzchnie zagrożonych drzewostanów stwierdzono w RDLP w Toruniu (30850 ha). Drzewostany zagrożone w stopniu słabym zajmują powierzchnię 40375 ha, w stopniu średnim – 9 912 ha i silnym – 9 536 ha. Obszar drzewostanów zagrożonych w stopniu ostrzegawczym wynosi 35 037 ha i obejmuje 105 nadleśnictw znajdujących się na terenie 15 rdLP.
4. Barczatka sosnowka wystąpi w 6 rdLP, na powierzchni 29 563 ha. Największe zagrożenie przewiduje się w RDLP w Zielonej Górze (25 400 ha). Drzewostany zagrożone w stopniu słabym zajmować będą powierzchnię 13 268 ha, w stopniu średnim – 9 427 ha, a w stopniu silnym 6 868 ha. Występowanie w stopniu ostrzegawczym stwierdzono w 48 nadleśnictwach (7 rdLP), na łącznej powierzchni 24 594 ha.
5. Pojaw osnu gwiazdzistej spodziewany jest na powierzchni 5 138 ha. Największe powierzchnie drzewostanów zagrożonych znajdują się w RDLP w Poznaniu (1 875 ha). Powierzchnia drzewostanów zagrożonych w stopniu słabym obejmuje obszar 1 351 ha, w stopniu średnim – 1 476 ha i silnym – 2 311 ha. Zagrożenie

na poziomie ostrzegawczym odnotowano w 24 nadleśnictwach (8 rdLP) na powierzchni 1 331 ha.

6. Zagrożenie drzewostanów przez poprocha cetyniaka przewidywane jest na powierzchni 26 547 ha na terenie 12 rdLP w 69 nadleśnictwach. Zagrożenie w stopniu słabym dotyczyć będzie powierzchni 18 917 ha, w stopniu średnim – 5282 ha a w stopniu silnym – 2 348 ha. W stopniu ostrzegawczym szkodnik wystąpi na 21 249 ha w 92 nadleśnictwach.
7. Zagrożenie powodowane przez strzygonię choinówkę przewidywane jest w 129 nadleśnictwach na powierzchni 33 151 ha, w tym w stopniu słabym – 27 010 ha, w stopniu średnim – 5 741 ha a w stopniu silnym - 400 ha. Strzygonia choinówka w stopniu ostrzegawczym wystąpi na powierzchni 59 497 ha w 193 nadleśnictwach.
8. Spośród szkodników liściożernych drzewostanów świerkowych, modrzewiowych i jodłowych przewiduje się zagrożenie ze strony: miechuna świerkowego na ok. 500 ha, krobika modrzewiowca na ok. 1 000 ha, zwójek jodłowych na 380 ha, zasnuj świerkowych na ok. 50 ha w stopniu słabym i 363 ha w stopniu ostrzegawczym i ze strony zawodnicy świerkowej na 368 ha głównie w stopniu ostrzegawczym.
9. Powierzchnia drzewostanów liściastych zagrożona wzmożonym występowaniem zwójek dębowych i miernikowców wyniesie ok. 10 000 ha, a chrabąszczy (imagines) ok. 15 000 ha.
10. Szkodniki korzeni drzew i krzewów, głównie pędraki chrabąszcza majowego i kasztanowca oraz guniaka czerwczyka będą zagrażać szkółkom i uprawom leśnym w 245 nadleśnictwach, na łącznej powierzchni 953 ha.
11. Zagrożenie upraw, młodników i drągowin iglastych przez owady, w stopniu wymagającym zabiegów ochronnych nie powinno przekroczyć 15 000 ha. Powierzchnia upraw zagrożonych przez szeliniaka wyniesie ok. 6 000 ha.

Prognoza zagrożenia drzewostanów przez grzybowe choroby infekcyjne w 2012 roku

1. Przewiduje się, że osutka sosny może rozwinąć się na powierzchni około 5 000 ha.

2. Zagrożenie upraw dębowych ze strony mączniaka dębu zmniejszało się systematycznie w ciągu ostatnich 3 lat, w bieżącym roku patogen może objąć swym zasięgiem obszar około 7 000 ha upraw.
3. Łączna powierzchnia występowania patogenów korzeni utrzymuje się od wielu lat na poziomie 200-300 tys. ha. Przewiduje się, że symptomy obecności patogenów korzeni będą rejestrowane w drzewostanach starszych klas wieku na łącznej powierzchni około 160 000 ha.
4. W przypadku wieloczynnikowego zjawiska, jakim jest zamieranie dębów (notowane od początku lat 80-tych) można prognozować możliwość wystąpienia objawów zamierania drzew na powierzchni około 16 000 ha.

**Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych**

mgr inż. Adam Wasiak

**Skład osobowy i lokalizacja Terenowych Stacji Ochrony Lasu (TSOL)
oraz Punktów Obserwacyjnych (PO) w 2012 roku**

1. Zespół Ochrony Lasu w Łopuchówku – TSOL dla RDLP w Zielonej Górze.

Siedziba TSOL – Nadleśnictwo Bytnica.

Skład osobowy:

- Małgorzata Stachowiak – ZOL w Łopuchówku – kierownik TSOL,
- Robert Zander – ZOL w Łopuchówku,
- Ewa Kujawa – ZOL w Łopuchówku,
- Marta Wiler – RDLP w Zielonej Górze,
- Piotr Nietopiel – RDLP w Zielonej Górze.

Barczatka sosnowka – PO w nadleśnictwach: Bytnica, Cybinka, Krosno, Krzystkowice, Sława Śląska.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Bytnica, Babimost, Zielona Góra.

Boreczniki sosnowe – PO w Nadleśnictwie Wymiarki.

Strzygonia choinówka – PO w Nadleśnictwie Wymiarki.

2. Zespół Ochrony Lasu w Łopuchówku – TSOL dla RDLP w Poznaniu.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Łopuchówku.

Skład osobowy:

- Małgorzata Stachowiak – ZOL w Łopuchówku – kierownik TSOL,
- Mirosław Maciąg – ZOL w Łopuchówku,
- Ewa Kujawa – ZOL w Łopuchówku,
- Marlena Kowalkowaka – RDLP w Poznaniu,
- Marian Załóg – RDLP w Poznaniu.

Barczatka sosnowka – PO w nadleśnictwach Grodziec i Sieraków.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach Grodziec i Sieraków.

Osnuja gwiaździsta – PO w Nadleśnictwie Przedborów.

Boreczniki sosnowe – PO w Nadleśnictwie Antonin.

Strzygonia choinówka – PO w Nadleśnictwie Kalisz.

3. Zespół Ochrony Lasu w Gdańsku – TSOL dla RDLP w Toruniu.

Siedziba TSOL – Nadleśnictwo Cierpiszewo.

Skład osobowy:

- Piotr Fleischer – ZOL w Gdańsku – kierownik TSOL,
- Izabela Waszak – ZOL w Gdańsku,
- Jadwiga Gostyńska – ZOL w Gdańsku.

Boreczniki – PO w nadleśnictwach: Bydgoszcz, Różanna i Włocławek.

Poproch cetyniak – PO w Nadleśnictwie Przymuszewo.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Gniewkowo, Rytel i Szubin.

Strzygonia choinówka – PO w nadleśnictwach: Golub-Dobrzyń i Trzebciny.

Chrabąszcz kasztanowiec – PO w Nadleśnictwie Trzebciny.

Chrabąszcz majowy - PO w Nadleśnictwie Gołębki.

Zespół szkodników wtórnych świerka – PO w Nadleśnictwie Trzebciny.

4. Zespół Ochrony Lasu w Gdańsku – TSOL dla RDLP w Gdańsku.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Gdańsku.

Skład osobowy:

- Piotr Gawęda – ZOL w Gdańsku – kierownik TSOL,
- Izabela Waszak – ZOL w Gdańsku,
- Jadwiga Gostyńska – ZOL w Gdańsku.

Boreczniki – PO w Nadleśnictwie Kaliska.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Kościerzyna i Lipusz.

Zespół szkodników wtórnych świerka – PO w nadleśnictwach: Kartuzy, Lubichowo, Wejherowo.

5. Zespół Ochrony Lasu w Krakowie – TSOL dla RDLP w Krakowie.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Krakowie.

Skład osobowy:

- Jarosław Plata – ZOL w Krakowie – kierownik TSOL,
- Alfred Król – ZOL w Krakowie,

- Marek Koziół – ZOL w Krakowie,
- Agnieszka Bielawska – ZOL w Krakowie,
- Jan Widełka – RDLP w Krakowie.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Dąbrowa Tarnowska, Dębica, Niepołomice.

6. Zespół Ochrony Lasu w Krakowie – TSOL dla RDLP w Krośnie.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Krakowie.

Skład osobowy:

- Alfred Król – ZOL w Krakowie – kierownik TSOL,
- Marek Koziół – ZOL w Krakowie,
- Jarosław Plata – ZOL w Krakowie,
- Agnieszka Bielawska – ZOL w Krakowie,
- Piotr Brewczyński – RDLP w Krośnie,
- Tomasz Najbar – RDLP w Krośnie.

Osnuja gwiaździsta – PO w Nadleśnictwie Głogów Małopolski.

Brudnica mniszka – PO w Nadleśnictwie Tuszyma.

7. Zespół Ochrony Lasu w Łodzi – TSOL dla RDLP w Łodzi.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Łodzi.

Skład osobowy:

- Małgorzata Olczyk – ZOL w Łodzi – kierownik TSOL,
- Andrzej Kulesza – ZOL w Łodzi.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Kolumna, Grotniki, Łąck, Piotrków, Złoczew.

Strzygonia choinówka – PO w Nadleśnictwie Płock.

Boreczniki – PO w Nadleśnictwie Płock.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Gostynin, Grotniki, Skierniewice.

8. Zespół Ochrony Lasu w Łodzi – TSOL dla RDLP w Warszawie.

Siedziba TSOL - Nadleśnictwo Łochów.

Skład osobowy:

- Andrzej Kulesza – ZOL w Łodzi - kierownik TSOL.
- Cezary Kieszek – ZOL w Łodzi,
- Andrzej Rodziewicz – ZOL w Łodzi

Brudnica mniszka – PO w Nadleśnictwie Pułtusk.

Boreczniki - PO w nadleśnictwach: Pułtusk i Celestynów.

Wydzielanie się posuszu w drzewostanach w wyniku podtopienia w nadleśnictwach: Chojnów, Drewnica, Pułtusk, Łochów, Sokołów, Siedlce i Jabłonna.

9. **Zespół Ochrony Lasu w Olsztynie** - TSOL dla RDLP w Olsztynie.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Olsztynie.

Skład osobowy:

- Janusz Szwałkiewicz – ZOL w Olsztynie – kierownik TSOL,
- Wojciech Chmielewski – ZOL w Olsztynie,
- Rafał Zagroba – ZOL w Olsztynie,
- Grażyna Jędryczko – ZOL w Olsztynie.

Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Myszyniec i Szczytno.

Poproch cetyniak – PO w Nadleśnictwie Korpele.

10. **Zespół Ochrony Lasu w Olsztynie** - TSOL dla RDLP w Białymstoku.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Olsztynie.

Skład osobowy:

- Janusz Szwałkiewicz – ZOL w Olsztynie – kierownik TSOL,
- Wojciech Chmielewski – ZOL w Olsztynie,
- Rafał Zagroba – ZOL w Olsztynie,
- Grażyna Jędryczko – ZOL w Olsztynie.

Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Nowogród i Pisz.

Strzygonia choinówka – PO w Nadleśnictwie Nowogród.

11. **Zespół Ochrony Lasu w Opolu** – TSOL dla RDLP w Katowicach.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Opolu.

Skład osobowy:

- Grzegorz Guzik – ZOL w Opolu – kierownik TSOL,
- Andrzej Radzik – ZOL w Opolu,
- Dariusz Hutka – ZOL w Opolu,
- Mirosław Nowak – RDLP w Katowicach,
- Wiesław Szczepański – RDLP w Katowicach.

Osnuja gwiaździsta – PO w Nadleśnictwie Lubliniec.

Boreczniki sosnowe – PO w Nadleśnictwie Zawadzkie.

12. Zespół Ochrony Lasu w Radomiu – TSOL dla RDLP w Radomiu.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Radomiu.

Skład osobowy:

- Łukasz Brodziak – ZOL w Radomiu – kierownik TSOL,
- Piotr Lasota – ZOL w Radomiu,
- Wojciech Krawczyk – ZOL w Radomiu,
- Hanna Michalewska – ZOL w Radomiu,
- Andrzej Matysiak – RDLP w Radomiu.

Strzygonia choinówka – PO w nadleśnictwach: Dobieszyn, Kozienice, Włoszczowa.

Poproch cetyniak – PO w nadleśnictwach: Barycz i Stąporków.

Barczątki sosnowka – PO w Nadleśnictwie Ostrowiec Św.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Barycz, Łagów, Przysucha, Ruda Maleniecka, Staszów, Stąporków.

Osnujka modrzewiowa – PO w nadleśnictwach: Skarżysko i Barycz.

Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Jędrzejów, Kielce, Kozienice.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Grójec, Suchedniów, Zwolen.

Zwójki jodłowe – PO w Nadleśnictwie Łagów.

Opaślik sosnowy – PO w Nadleśnictwie Dobieszyn.

13. Zespół Ochrony Lasu w Radomiu – TSOL dla RDLP w Lublinie.

Siedziba TSOL – pracownia ZOL w Lublinie, w gmachu BULiGL.

Skład osobowy:

- Marek Kamola – ZOL w Radomiu – kierownik TSOL,
- Łukasz Brodziak – ZOL w Radomiu,
- Hanna Michalewska – ZOL w Radomiu,

- Sławomir Michalewski – ZOL w Radomiu,
- Dariusz Piasecki – RDLP w Lublinie.

Strzygonia choinówka – PO w nadleśnictwach: Chotyłów, Nowa Dęba, Puławy, Sobibór.

Poproch cetyniak – PO w nadleśnictwach: Nowa Dęba, Puławy, Rozwadów, Rudnik.

Osnuja gwiaździsta – PO w nadleśnictwach: Nowa Dęba, Rozwadów, Gościeradów.

Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Biała Podlaska, Krasnystaw, Puławy.

Barczatka sosnówka – PO w nadleśnictwach: Nowa Dęba, Józefów, Janów Lubelski, Rozwadów, Rudnik, Puławy.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Gościeradów, Puławy, Rudnik, Sobibór.

Chrabąszcze (imago) – PO w nadleśnictwach: Biała Podlaska, Radzyń Podlaski.

14. Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku – TSOL dla RDLP w Pile.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Nadleśnictwie Szczecinek.

Skład osobowy:

- Stanisław Ciesielski – ZOL w Szczecinku – kierownik TSOL,
- Jadwiga Partyka – ZOL w Szczecinku,
- Stefan Perz – ZOL w Szczecinku,
- Teresa Błaszczuk – RDLP w Pile.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Człopa, Jastrowie, Krucz, Krzyż, Płytnica, Podanin, Potrzebowice, Sarbia, Tuczno, Wałcz, Wronki i Zdrojowa Góra.

Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Jastrowie, Płytnica i Wronki.

Strzygonia choinówka – PO w Nadleśnictwie Płytnica.

Barczatka sosnówka – PO w nadleśnictwach: Krucz, Krzyż, Płytnica, Potrzebowice i Wronki.

Piędzik przedzimek – PO w Nadleśnictwie Złotów.

15. Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku – TSOL dla RDLP w Szczecinie.

Siedziba TSOL – Nadleśnictwo Międzychód.

Skład osobowy:

- Mirosław Gracjasz - ZOL w Szczecinku – kierownik TSOL,

- Stefan Perz – ZOL w Szczecinku,
- Józef Nizio – RDLP w Szczecinie,
- Mieczysław Zachaś – RDLP w Szczecinie.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Drawno i Karwin.

Barczatka sosnowka – PO w nadleśnictwach: Drawno, Karwin i Międzychód.

Szkodniki wtórne drzew iglastych – PO w nadleśnictwach: Bolewice, Resko, Skwierzyna.

Szkodniki szyszek i nasion plantacji modrzewiowych – PO w nadleśnictwach: Głusko, Bierzwnik, Nowogard i Sulęcín.

16. **Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku** – TSOL dla RDLP w Szczecinku.

Siedziba TSOL – biuro ZOL w Nadleśnictwie Szczecinek.

Skład osobowy:

- Mirosław Matusiak – ZOL w Szczecinku – kierownik TSOL,
- Rafał Perz – ZOL w Szczecinku,
- Stefan Perz – ZOL w Szczecinku,
- Grzegorz Herbaczewski – RDLP w Szczecinku,
- Gerard Bartknecht – RDLP w Szczecinku.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Borne Sulinowo, Czarne, Człuchów, Niedźwiady i Osusznica.

Strzygonia choinówka – PO w nadleśnictwach: Człuchów i Osusznica.

Poproch cetyniak – PO w nadleśnictwach: Bytów, Osusznica, Szczecinek, Trzebielino.

Boreczniki sosnowe – PO w nadleśnictwach: Człuchów, Szczecinek, Trzebielino.

Szkodniki wtórne drzew iglastych – PO w nadleśnictwach: Leśny Dwór, Miastko, Świdwin.

Szkodniki nasion i szyszek plantacji modrzewiowych – PO w Nadleśnictwie Warcino.

17. **Zespół Ochrony Lasu we Wrocławiu** – TSOL dla RDLP we Wrocławiu.

Siedziba TSOL – biuro ZOL we Wrocławiu.

Skład osobowy:

- Jarosław Góral – ZOL we Wrocławiu – kierownik TSOL,
- Katarzyna Nowik – ZOL we Wrocławiu,

- Katarzyna Skątecka – ZOL we Wrocławiu,
- Marcin Kałuża – ZOL we Wrocławiu,
- Wojciech Mazur – RDLP we Wrocławiu,
- Tadeusz Włodarczyk – RDLP we Wrocławiu.

Strzygonia choinówka – PO w nadleśnictwach: Chocianów, Przemków, Ruszów.

Poproch cetyniak – PO w Nadleśnictwie Złotoryja.

Boreczniki – PO w nadleśnictwach: Oborniki Śląskie, Pieńsk.

Brudnica mniszka – PO w nadleśnictwach: Chocianów, Pieńsk, Przemków, Ruszów, Świeradów.

Zasnuje świerkowe – PO w nadleśnictwach: Jugów, Międzyzlesie, Szklarska Poręba, Świeradów, Świdnica.

Zwójki dębowe, miernikowce – PO w nadleśnictwach: Henryków, Milicz, Oborniki Śląskie, Oleśnica Śląska, Oława, Wołów, Złotoryja, Żmigród.

Kuprówka rudnica – PO w Nadleśnictwie Żmigród.

Chrabąszcze majowy i kasztanowiec – PO w nadleśnictwach: Lubin, Oborniki Śląskie, Oleśnica Śląska.

Szkodniki wtórne świerka – PO w nadleśnictwach: Jugów, Kamienna Góra, Milicz, Łądek Zdrój, Oborniki Śląskie, Szklarska Poręba, Śnieżka, Świdnica, Wałbrzych, Żmigród.

szkodniki wtórne sosny – PO w nadleśnictwach: Wołów, Legnica, Żmigród.

Szkodniki wtórne dębu – PO w nadleśnictwach: Wołów, Legnica, Miękinia, Żmigród.

**Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych**

mgr inż. Adam Wasiak

Załącznik nr 3 do Zarządzenia nr 24
Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych
z dnia 28 marca 2012 r.

**Zalecenia w zakresie postępowania ze szkodliwymi owadami liściożernymi w
2012 r.**

Podstawą decyzji o zabiegu ograniczania populacji szkodliwych foliofagów występujących w formie gradacji jest zagrożenie trwałości drzewostanu. Każdorazowo przy podejmowaniu decyzji o zabiegach ochronnych konieczna jest analiza ekologiczna i ekonomiczna. Gradacje foliofagów są sygnałem istniejących zaburzeń w ekosystemach leśnych. W bieżącym roku po głębokiej analizie skali zagrożenia lasów Polski przez ważniejsze szkodniki liściożerne, przedstawionej w prognozie na 2012 r., zaleca się następujące postępowanie:

1. W odniesieniu do brudnicy mniszki, boreczników, barczatki sosnowki i strzygoni choinówki zabiegi ograniczające liczebność ich populacji należy podejmować przy zagrożeniu silnym (+++), średnim (++) i słabym (+). Jeśli oddziały z drzewostanami zagrożonymi w stopniu ostrzegawczym znajdują się na granicy lub wewnątrz pola zabiegowego, należy je włączyć do powierzchni przeznaczonej do oprysku.
2. W pierwszej kolejności zabiegi ochronne należy stosować w drzewostanach:
  - z defoliacją powyżej 60%, ponieważ tempo obumierania drzew zależy od stopnia uszkodzenia ich aparatu asymilacyjnego: im bardziej jest on uszkodzony, tym tempo obumierania jest szybsze,
  - na dobrych siedliskach, ponieważ po żerach może nastąpić intensywne wydzielanie się posuszu,
  - w wieku od 20 do 50 lat, gdyż przeżywalność młodszych drzewostanów jest mniejsza niż starszych,
  - o dużym udziale drzew przygłuszonych oraz o podwyższonej liczebności populacji szkodników wtórnych.
3. Przy ustalaniu terminu chemicznego zabiegu ochronnego przeciwko foliofagom sosny, należy na słabych siedliskach borowych planować opryski na późniejsze stadia rozwojowe gąsienic (L3 i starsze).

4. Wyższe dawki zalecanych preparatów należy stosować w przypadku zagrożenia silnego (+++) i średniego (++) , uwzględniając również defoliację drzewostanów z lat ubiegłych i stopień ich osłabienia przez czynniki biotyczne i abiotyczne.
5. W drzewostanach zagrożonych przez boreczniki, w których w 2011 r. nie doszło do widocznych gołożeń, należy wstrzymać się z zabiegiem na I generację, a zastosować chemiczne zwalczanie na II generację, o ile zajdzie taka potrzeba.
6. W związku ze wzrostem zagrożenia w drzewostanach liściastych ze strony miernikowców i zwójek oraz owadów doskonałych chrabąszczy, decyzję o konieczności ograniczania liczebności ich populacji podejmuje nadleśniczy w porozumieniu z RDLP i ZOL. W zabiegach ochronnych należy stosować środki ochrony roślin aktualnie zalecane w leśnictwie (http://www.lasy.gov.pl/dokumenty/gospodarka-lesna/ochrona_lasu/srodki-ochrony-roslin-2012/view)
7. W stosunku do osnui gwiaździstej, której gradacje mają charakter lokalny, decyzje o ograniczaniu jej liczebności w razie masowych pojawów należy podejmować indywidualnie, z uwzględnieniem aktualnych i lokalnych okoliczności, takich jak wiek drzewostanów, czas trwania gradacji i jej fazę, dotychczasowy ubytek masy igliwia w koronach, dynamikę liczebności populacji i inne.
8. W drzewostanach iglastych i liściastych zagrożonych przez foliofagi należy przez cały okres trwania gradacji utrzymywać niski poziom populacji szkodników wtórnych.
9. Opisane wyżej zalecenia mają charakter ogólny. Szczegółowa strategia postępowania powinna być dostosowana do lokalnych warunków z uwzględnieniem aspektów ekologicznych i ekonomicznych oraz zaakceptowana przez ZOL, RDLP i Nadleśnictwo.

**Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych**

mgr inż. Adam Wasiak

Załącznik nr 4 do Zarządzenia nr 27
Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych
z dnia 28.07.2012 r.

Meldunek nr ..... z dnia .....2012 r.

Ograniczanie populacji szkodliwych owadów w 2012 roku techniką lotniczą i naziemną

RDLP	Nadleśnictwo	Rodzaj sprzętu*	Powierzchnia (ha)	Gatunek / zespół gatunków**	Środek ochrony roślin	Ilość zużytego środka (l lub kg)	Uwagi***

* Rodzaj sprzętu – samolot, śmigłowiec, sprzęt naziemny (w wypadku chrabąszczowatych), zbiór ręczny (w wypadku chrabąszczowatych).

** Zespół gatunków –w wypadku zabiegu, w którym zwalczano więcej niż jeden gatunek, należy wpisać zespół gatunków, np. barczatka sosnówka / brudnica mniszka (pierwszy gatunek jest dominujący).

***Uwagi – obligatoryjnie należy wpisać informację o powtórnych zabiegach na tej samej powierzchni oraz inne, np. jednorazowa zgoda MRiRW, zabieg w ramach doświadczeń IBL.

Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych

mgr inż. Adam Wasiak